

راهنمای عملی تهیه و تدوین پروپوزال و پایان نامه تحصیلی در رشته های روانشناسی و علوم تربیتی^۱

(۱۵) صفحه اول ویژه امتحان بخش عملی درس مقدمات روشهای تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی

گردآوری و تدوین : دکتر محمود کمالی زارج

هیأت علمی دانشگاه پیام نور مرکز تفت - یزد^۲

مقدمه

تحقیق یعنی باز کردن چشم، بررسی، وارسی، مطالعه و تصمیم گیری درباره یک موضوع برای حل یک مسئله یا رفع یک مشکل^۳. اولین قدم تحقیق تعیین مسئله یا مشکل است. مسئله چیست؟ چیزی که ذهن ما را مشغول می کند مسئله یا مشکل است. هر کسی ذهنش مشغول است. آدم تازنده است مسئله دارد، پس همه ما مشکل یا مسئله داریم. مشکل یا شخصی است یا خانوادگی یا اجتماعی یا شهری و منطقه ای یا جهانی. برای هر کدام از این مشکلات می توانید مثالی بزنید؟ البته مثالی که مرتبط به رشته‌ی تحصیلی شما باشد. مسئله شخصی ملاک تحقیق علمی نیست، ولی وقتی مسئله شخصی عمومی شد تحقیق علمی است مثلاً: وقتی که سؤال شود کدام یک از مؤسسه‌های آمادگی کنکور قویتر است. نمیتوانیم براساس تجربه شخصی یا تلیقات و دیدگاه‌های سطحی و تجربه اطرافیان پاسخ دهیم. واژه تحقیق از لحاظ علمی با برداشت عمومی مردم متفاوت است. پس اولین قدم تحقیق شناسایی و تعریف مساله است.

مسائل خانوادگی یکسری جنبه‌های شخصی دار که نیازی به تحقیق نیست ولی یکسری مسائل خانوادگی آنقدر رایج شده که قابل بررسی است مثل شکاف نسلها (کاهش سطح روابط جوانان و نوجوانان با والدینشان) که مسئله‌ای شایع است و افراد زی ادی را در جامعه درگیر کرده است. پس متوجه در مورد آن تحقیق کرد. گاهی مسئله اجتماعی است، یعنی در یک سطحی از اجتماع مشکلی وجود دارد. مثلاً ممکن است گفته شود در سیستم آموزشی دانشگاه پیام نور مشکل وجود دارد. حالا می خواهیم تحقیق کنیم که این مشکل از کجاست؟ پس مسئله تحقیق : مشکلات آموزشی دانشجویان دانشگاه پیام نور .

خلاصه اینکه تحقیق از یک مسئله به وجود می آید ، و گرنه در مورد مسائل حل شده نیاز به تحقیق نیست. مثلاً: آیا هوش بر وضعیت درسی دانشجویان تأثیر دارد یا نه؟ و یا اثر تمرین و تکرار بر یادگیری . این مسائل حل شده و نیازی به تحقیق نیست. بعضی وقتها یافته های علمی به بدیهیات تبدیل می شود . حالا همه حتی آدمهای بی سواد هم می دانند در هر کاری تمرین و تکرار بیشتر باشد یادگیری بیشتر است . تحقیق کنیم که چه چیزی را ثابت کنیم . تکرار مكررات و تحصیل حاصل است (آزموده را آزمودن خطاست). اگر کسی درباره اینطور موضوعی به اصطلاح تحقیق کند در واقع رونویسی از کار گذشتگان است . این تحقیق نیست بلکه مثل نوشتن یک تکلیف است !

مسئله تحقیق

مسئله ای که ذهن را مشغول کرده و به سادگی و فوریت جواب آن را پیدا نکنند می تواند یک مسئله تحقیق باشد. مسئله از کجا پیدا می شود ؟ از نیاز. هر چه آدم مطالعات بیشتری داشته باشد ، هوش بیشتری داشته باشد ، پشتکار بیشتری داشته باشد ، روابط عمومی بالاتری داشته باشد و یا علاقه به علم آموزی بیشتری داشته باشد ، این آدم بیشتر مسئله در ذهنش هست . در کل هر چه آدم بیشتر درک شعور داشته باشد مسئله بیشتری تو ذهنش هست (هر که درکش بیش دردش بیشتر).

بنابراین اگر ما فکر نکنیم ، مطالعه نکنیم ، دقت نکنیم ، اهل بررسی و وارسی و بحث و جدل علمی نباشیم معلوم است که مسئله ای هم نداریم کسی می تواند مسئله تحقیقی پیدا کند که اهل مطالعه باشد. تحقیق نیاز به ذهن پویا و فعال دارد نه ذهن بسته و منجمد. شما که

^۱- بخشی از مطالب این راهنمای منابع ذکر شده در پایان کار و عمدهاً بر اساس توضیحات کلاسی نگارنده و تجارب شخصی در تدریس دروس روش تحقیق و راهنمایی پایان نامه تحصیلی دانشجویان نوشته شده است.

^۲- این جزو قابل استفاده دانشجویان درس بروزه (پایان نامه) نیز هست امانظر استاد راهنمای دانشجو در درس بروزه، بر مطالعه ذکر شده در این راهنمایارجحیت دارد.

^۳- موضوع این راهنمای بیشتر ناظر به تحقیقات میدانی و کاربردی در روانشناسی و علوم تربیتی است و شامل تحقیقات بنیادی و کیفی نمی شود.

الان این مطالب را می خوانید میتوانید یک مسأله یا موضوعی که از نظر شما یک مشکل است و نیاز به مطالعه و بررسی و تحقیق دارد ذکر کنید؟ اینکه چقدر این مطالب را می فهمیم در کدامیک از مراتب شعر ابن یمین (قطعه سرای معروف قرن هشتم) فرار می گیریم :

آن کس که بداند و بداند که بداند اسب شرف از گند گردون پنهاند آن کس که بداند و بداند که بداند بیدارش نمائید که بس فته نماند آن کس که بداند و بداند که بداند درجه مركب ابد الدهر بماند خوب ما میخواهیم تحقیق کنیم مساله از کجا پیدا کنیم؟ از چند طریق ممکن است : تجارب اجتماعی (یا تجربه شخصی ما یا تجربه دیگران)، مطالعات علمی خودمان در یک حوزه علمی ، استخراج مسئله از نظریات دانشمندان و صاحب نظران رشته ای خودمان واستفاده از سوابق پژوهشی در یک زمینه ، سایت های علمی و اطلاعاتی در اینترنت ، پایان نامه های تحصیلی و گزارش های تحقیق سازمانها و ادارات. اینها همان منابعی است که بعد از تأیید موضوع ، برای جمع آوری ادبیات و پیشینه تحقیق باید به آنها مراجعه کنیم . در بعضی رشته ها نظریاتی وجود دارد که بیشتر از طرف غریبها مطرح شده است . ما می توانیم این نظریات را در کشور خودم ان بررسی کنیم ببینیم به در د جامعه ما می خورد یا خیر ؟ سؤال : آیا تحقیق در مورد افسرده‌گی ، اعتیاد ، کمروئی و ... یک مسئله است یا نه ؟ جواب : نه چون دیگران درباره این مسائل آزمایش و بررسی کرده اند و ما می توانیم از تجربه های آنها استفاده کنیم . اکثر قریب به اتفاق پایان نامه های دانشجویان کارشناسی نه مسئله جدیدی دارد و نه یافته جدیدی و لذا بیشتر به رونویسی از کتابها و منابع و تکرار مکررات می ماند و لذا بهتر است نام آنها را تکلیف بگذاریم نه تحقیق^۴. البته این مسئله ای شایع در علوم انسانی است . یکی از مشکل ترین مراحل طرح تحقیق ازابتدا انتخاب مسئله مناسب است . مساله (عنوان) ، مشکل احساس شده ای است که محقق به حل آن علاقمند است و می خواهد راه حل آنرا بیابد . تازه کاران مسئله ای را انتخاب می کنند که دامنه بسیار وسیعی دارد . این امر ممکن است به دلیل درک کمتر آنها از طبیعت تحقیق و مراحل سیستماتیک حل مسئله و یا به دلیل اشتیاق فراوان اما ناپخته آنها به حل سریع و فوری یک مسئله مهم باشد . اما آنها یک کار آزموده ترند می دانند که تحقیق برای یافتن حقیقت و یا حل یک مسئله مهم به صرف وقت و انرژی و بکار بردن تفکر منطقی گسترش نیاز دارد . دالن معتقد است دانشجویان هنگام انتخاب موضوع تحقیق دچار چهار نوع اشتبه می شوند : مساله ای را شتابزده و بدون تجزیه و تحلیل تمام شقوق تصمیماتشان انتخاب می کنند . به جای اینکه برای روشن ساختن مساله دنبال سوابق تحقیق بگردند ، قبل از انتخاب مسئله پژوهشی ، روش اجرای تحقیق را مشخص می کنند و به جای آنکه ابعاد مساله را به طور دقیق طرح و اصطلاحات را به روشنی تعریف کنند ، توصیفی کلی از مساله ارائه می دهند .

موضوع تحقیق

موضوع تحقیق عبارتی است که به طور دقیق متغیرهای موردنظر محقق و نوع رابطه هوردنظر محقق برای بررسی را بیان می کند . موضوع تحقیق به طور معمول و رایج حداقل دو متغیر اصلی و تخصصی دارد . متغیر چیست ؟ متغیر هر حالت ، خصوصیت ، ویژگی ، وضعیت یا شرایطیست که در هر فرد نسبت به افراد دیگر یا در یک فرد در زمانهای متفاوت تغییرپذیر باشد مثل سن ، وزن ، قد . در رشته های مختلف متغیرهای مختلفی داریم مثلاً روانشناسی : اضطراب ، هیجان یا افسرده‌گی . در پیش دبستانی : آموزش پیش دبستانی ، فضای مهدکودک ، نوع پوشش مریبان یا مهارت اجتماعی کودکان ، در مشاوره : تخصص مشاور ، مقاومت مراجعان و یا در رشته مدیریت : مهارتهای تدریس معلمان ، ارزشیابی توصیفی . بعد از اینکه متغیر اصلی و مورد علاقه امان را برای تحقیق مشخص کردیم باید با مطالعه منابع معتبر و جدید علمی (کتابها و مقالات علمی) ببینیم چه متغیرهای تخصصی مربوط به رشته ما با این متغیر رابطه مفهومی یا عینی دارند بعضی متغیرها ممکن است علت متغیر اصلی ما و برخی معلول متغیر را اصلی ما باشند . ما میتوانیم رابطه یک متغیر علت با متغیر اصلی را یا رابطه متغیر اصلیهای را با یک متغیر معلول ، به عنوان شکل اولیه موضوع مطرح کنیم . مثلاً کسی به

⁴ متأسفانه این مشکل در برخی پایان نامه های کارشناسی ارشد نیز معمولاً نادیده انگاشته می شود .

موضوع سبکهای تفکر افراد علاقه مند است. باید با مطالعه منابع بییند چه متغیرهایی بر سبکهای تفکر موثر است یا سبکهای تفکر بر چه متغیرهایی موثر است . مثلا دیدیم که گفتند سبکهای تفکر با مهارتهای اجتماعی افراد مرتبط ، یا بر آن موثر است . میتوانیم موضوع اولیه بدھیم: "بررسی رابطه سبکهای تفکر با مهارتهای اجتماعی ". بعد از این باید موضوع را به تأیید استاد برسانیم . البته این موضوع کامل نیست بلکه باید مشخص کنیم که این تحقیق در بین چه قشری از جامعه و در چه دوره زمانی اجرا می شود . مثلا مینویسیم : "بررسی رابطه سبکهای تفکر با مهارتهای اجتماعی دانشجویان دانشگاه پیام نور استان یزد در سال تحصیلی 1392-93". بنابراین عنوان تحقیق باید : شناختی دقیق و روشن از حوزه موضوع را عرضه دارد ، در پرتو امکانات عملی و واقعیتها تهیه و تنظیم گردد ، بصورت یک جمله کامل مثبت دقیق و صریح مطرح گردد و به سوالات ذیل به روشنی جواب داده باشد :

● چه کسی؟ (یعنی پژوهش در مورد چه کسانی اجرا خواهد شد)

● متغیرهای آماری کدامند؟ (برای هر متغیر تعیین کنید از لحاظ نوع مقیاس اندازه گیری و نقش آن در پژوهش وابسته ، کنترل و تعدیل کننده) چیست؟

● چگونه؟ (رابطه بین متغیرها) ، کجا؟ و چه وقت تحقیق انجام می شود؟

موضوع تحقیق به صورت یک جمله صریح و روشن بیان می شود که بهتر است در آن بررسی رابطه ، تأثیر یا مقایسه بین متغیرها مطرح گردد. طول عنوان حدود 12 تا 15 کلمه بیشتر نباشد تا بیست کلمه هم ذکر شده است. بعد از اینکه مسئله تحقیق مشخص شد با مطالعه و بررسی باید موضوع تحقیق ارائه کنیم .

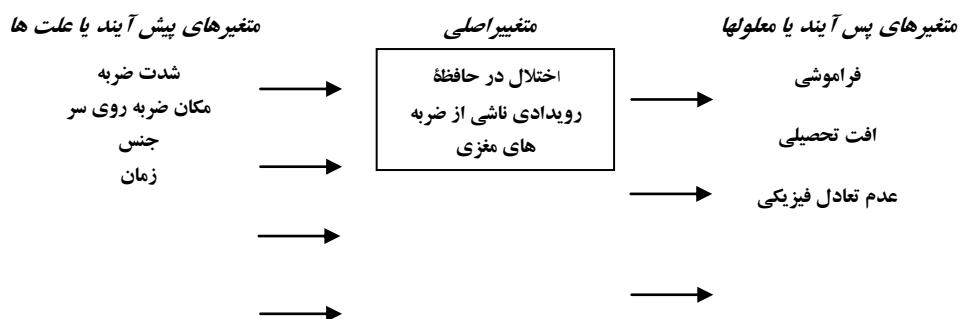
موضوع تحقیق ما اگر شبیه موضوعی باشد که قبل انجام شده، باید توجیهی برای تکرار تحقیق داشته باشیم و اگر توجیه قانع کننده ای نبود باید موضوع را عوض کنیم . بعضی صاحب نظران حوزه روشهای تحقیق و آمار معتقدند اینطور موضوعاتی تکراریست و قابل انجام نیست ولی برخی دیگر از صاحب نظران و استادی معتقدند اگر جامعه تحقیق و یا سال اجرای تحقیق تغییر کند موضوع از حالت تکراری در می آید البته کپی برداری از تحقیق دیگران یا کپی پیست از اینترنت کاری خلاف و سرفت علمی است ولی یادداشت برداری از مطالب گذشتگان و خلاصه کردن و تلفیق مطالب، کاری پسندیده و بلکه لازم و ضروری برای تحقیق است.

اگر محتوا یا اصل موضوع به نظر برسد که با تغییر زمان واقعاً تغییراتی کرده قابل توجیه است که وقتی دوباره موضوع در سال جدید انجام بشود بگوییم جدید است ، ولی اگر توجیهی نباشد و به نظر تفاوتی نکند ، موضوع تکراری است هر چند که سالش عوض شده باشد . باید منابع جدید را مطالعه کنیم و بینیم که آیا شرایط و عوامل مؤثر بر متغیر وابسته ما در سال جدید تغییر و تحولی به وجود آمده یا نه ؟ موضوع تحقیق معمولاً وحدائق باید دو تا متغیر داشته باشد . در بعضی موارد تحقیقی با یک متغیر هم قابل انجام است . بعد که موضوع مشخص شد باید تصمیم بگیریم که رابطه بین دو متغیر را با چه روشی اندازه گیری کنیم یعنی روش تحقیق ما چگونه باشد . روشهای تحقیق به طور کلی و معمول در دو طبقه تحقیقات توصیفی و آزمایشی قرار می گیرند . در تحقیقات توصیفی صرفاً یک یادو پرسشنامه نظرات و دیدگاهها و یا ویژگیهای یک یا دو گروه از افراد را بررسی می کنیم مثلاً موضوع "مقایسه اختلال در حافظه رویدادی ناشی از ضربه های مغزی در زنان و مردان "تحقیقی است که با روش توصیفی انجام می شود یعنی می رویم افرادی که آسیب دیده مغزی هستند توانایی حافظه رویدادی آنها را با تست یا پرسشنامه ای اندازه گیری می کنیم . ولی تحقیقات آزمایشی تحقیقاتی است که محقق باید عملکاری انجام دهد مثلاً آموزشی به افراد بدھید یا دارویی به آنها بدهد تا تأثیر دارو یا آموزش خود را بررسی کند لذا باید گروه یا گروههایی از افراد را مدتی در اختیار و تحت نظر داشته باشد و شرایط آزمایش را کنترل کند . لذا روشهای آزمایشی البته دقیق تر ولی مشکل تر است مثلاً یک موضوع آزمایشی : "بررسی تأثیر آموزش مهارتهای جرات ورزی بر توانایی ابراز وجود در دانش آموزان پایه دوم دبیرستان شهر اردکان در سال تحصیلی 1392-93". این یک موضوع کامل تحقیق است . برای انجام این موضوع محقق خودش یا فرد متخصصی را باید مأمور آموزش مهارتهای جرات ورزی به افراد گروه نمونه کند .

این آموزشها ممکن است طی چند جلسه صورت گیرد بلکه یک تا سه ماه هفته ای یک یا دو جلسه دوساعته طول بکشد . اما موضوع توصیفی با یک یا دو آزمون و تست و با یکی دوبار مراجعته به افراد انجام می شود . مثلاً « بررسی رابطه مکان ضربه روی سر با شدت اختلال حافظه رویدادی در بین آسیب دیدگان مغزی بستری در بخش‌های مغز و اعصاب بیمارستانهای دولتی شهر یزد در شش ماهه اول سال ۱۳۹۲ ».

مسیر انتخاب موضوع: برای روشن شدنِ روال کار، مراحل رسیدن به موضوع تحقیق را به این شرح می کنیم:

سؤال : از نظر شما کد ام کتاب درسی بیشتر مورد علاقه شما بوده است ؟ (بیشتر دانشجوها : هیچ‌کدام !!!). میتواند کتابهای علمی غیردرسی ملاک باشد . جواب: روان‌شناسی عمومی سؤال : چقدر از این کتاب یادتون هست ؟ یامروکنید. به کدام موضوع یا عنوان مطلب در این کتاب علاقه بیشتری داشته یا دارید ؟ جواب : مطالبی در مورد مغز . سؤال : کدام قسمت از مطالب مربوط به مغز برای شما جالب بود ؟ جواب : آسیب‌های مغزی در سکته مغزی . آسیبها زیاد است ریزتر می شویم . افراد وقتی دچار آسیب مغزی می شوند حافظه آنها دچار اختلال می شود . حالا می خواهیم اختلالات حافظه ناشی از آسیب مغزی را مطالعه کنیم . پس حوزه اصلی ما : اختلالات حافظه ناشی از آسیب‌های مغزی . بعد از اینکه حوزه ما مشخص شد باید حوزه تحقیق را به یک متغیر خاص تعریف کنیم . نکته: منظور از اختلالات حافظه کدام نوع اختلال است؟ منظور از آسیب‌های مغزی کدام نوع آسیب‌ها است . باید مطالعه کنیم منابع را و این حوزه را به یک متغیر خاص و محدود جزئی کنیم . مثلاً: اختلال در حافظه رویدادی ناشی از ضربه‌های مغزی . این شد متغیر اصلی ما یا متغیر وابسته یا متغیر ملاک . حالا این موضوع جزئی شد . این حالا شد متغیر اصلی ما، هنوز به موضوع تحقیق نرسیدیم . در مرحله بعد منابع را مطالعه می کنیم تا بینیم چه متغیرهای دیگری مطرح شده است که با این متغیر اصلی در ارتباط است . بعضی از این متغیرها پیش آیند یا علت‌ها هستند و بعضی متغیرهای پس آیند یا معلولها هستند .

در اینجا انتخاب با محقق است که کدام متغیر را در رابطه با متغیر اصلی قرار بدهد و موضوع را انتخاب کند . مثلاً: رابطه مکان ضربه با اختلال در حافظه رویدادی ناشی از ضربه‌های مغزی . پس از تأیید موضوع عملاً وارد مراحل کار می شویم . یک کار پژوهشی معمول در رشته های روانشناسی و علوم تربیتی شامل پنج فصل است . مشخصات این پنج فصل در این راهنمای توضیح داده می شود :

فصل اول: طرح تحقیق(پروپوزال)

اولین مرحله ، نوشتن پیشنهاد تحقیق یا طرح تحقیق یا پروپوزال (proposal) است. پروپوزال یعنی تهیه مراحل تحقیق یا دورنمای تحقیق یا نقشه تحقیق . مثل نقشه ساختمان که از قبل مشخصات فنی ساختمان را مشخص می کند . فراهم سازی طرح تحقیق که معمولاً بعنوان فصل اول یک رساله تحقیقی بحساب می آید محقق قبل از انجام پژوهش باید به تهیه آن مبادرت کند و به نظر استاد راهنمای یا هر فرد ذینفع دیگری که محقق قصد دارد نتایج تحقیق را به او گزارش دهد نیساند . در این مرحله استاد راهنمای مختار است

که طرح را پذیرد یا رد کند یا احتمالاً با تغییراتی آن را تائید نماید . در صورتی که طرح به هر شکلی مورد قبول واقع شود ، از آن پس محقق موظف است که طبق طرح تنظیم شده در پی انجام تحقیق برآید . طرح تحقیق در حقیقت تابلوئی است که گام به گام راهنمای ما در طی مسیر تلاش و کاوش است . محقق در سایه تبعیت از آن می تواند به نقطه مورد نظر برسد . شکی نیست که تنها داشتن نقشه یا طرح ، مسئله را حل نمی کند ضمن تهیه آن باید مصالح و وسائل مورد نیاز را گردآوری کرد و با فراهم آوردن امکانات و پیش بینی های لازم و بهره گیری از فنون و مهارتهای مورد نیاز به سوی مقصد حرکت نموده و سرانجام مجھولی را معلوم نمایند . طرح تحقیقی خوب است که واضح و دارای صراحة باشد و محققان دیگر به راحتی آن را بفهمند ، صرفه جوئی در امکانات مادی و زمان کاملاً در آن پیش بینی شده باشد ، دارای انعطاف و نرمی باشد ، محقق و همکاران اورااز بیراهه و خطاهای بیهوده بازدارد . تعداد متغیرهای مورد بررسی را مشخص سازد و وظایف همه افراد و مسئولیت آنها را مشخص نماید . طرح تحقیق در قالب ده عنوان مطلب باید جمع آوری و تدوین شود : مقدمه ، بیان مسئله ، اهمیت و ضرورت تحقیق ، پیشینه تحقیق ، اهداف تحقیق ، سؤالات تحقیق ، فرضیه های تحقیق ، روش تحقیق (بیان روش تحقیق ، معرفی جامعه تحقیق ، نمونه تحقیق ، روش نمونه گیری) ، معرفی ابزاریا ابزارهای تحقیق ، روش های تجزیه و تحلیل داده ها) ، تعریف واژه ها و اصطلاحات و فهرست منابع^۵ . این فصل بعدهابه عنوان "کلیات تحقیق" در نسخه نهایی پایان نامه می آید و باید پیش از آن ، بخش هایی از پروپوزال جدا و در فصل سوم پایان نامه می آید . در ادامه تیترهای لازم برای یک پروپوزال معمولی در رشته های روانشناسی و علوم تربیتی ارائه می شود . حالاتوضیح میدهیم که راجع به هر کدام از این عنوان ها چه مطالبی باید بنویسیم . یعنی چگونه مطلبی باید جستجو کنیم ؟ چقدر باید نوشته شود ؟ مثلاً یک صفحه ، دو صفحه یا چهار صفحه و اینکه این مطالب را باید از منابع علمی و کتاب و مجلات پیدا کنیم یا از خودمان بنویسیم یا ترکیبی از این دو ؟ ۱- مقدمه : در مقدمه طرح تحقیق ، محقق باید مطالبی را که از لحاظ مفهومی و منطقی از سطح بالاتری از موضوع^۶ یا متغیر اصلی تحقیق (متغیر وابسته) برخوردار است بیاورد . در مقام مقایسه ، مقدمه پروپوزال چیزی مانند مقدمه یک انشاء است به جز اینکه با رویکرد پژوهشی و به صورت مستند نوشته می شود . لذا محقق باید فکر کند موضوع اصلی او زیرمجموعه کدام متغیر یا متغیرهای دیگر است . مطلب را از مطالبی کلی تر شروع و در این میان با استفاده از منابع و برخی سوابق پژوهشی به طور محدود به رابطه (تأثیر) بین متغیر اصلی تحقیق خود و متغیرهای دیگر اشاره می کند تا به موضوع خود برسد . در مقدمه باید یه سری مطالب کلی مقدماتی و عمومی نسبت به موضوع تحقیق نوشت . ملاک اصلی در مقدمه متغیر اصلی تحقیق است . متغیر اصلی را متغیر وابسته می دانیم یا متغیر دوم . مقدمه باید مربوط به موضوع باشد . مقدمه نباید مستقیماً و خیلی زود مربوط به موضوع اصلی تحقیق بشود در واقع مقدمه یک متن پیوسته و منسجم است که خواننده را به طور کلی و مفهومی با موضوع تحقیق آشنا میکند مثلاً کسی موضوعی داده با عنوان "بررسی رابطه ویژگیهای شخصیتی افراد با قدرت نفوذ اجتماعی آنان " . متغیر اصلی قدرت نفوذ در دیگران است . برای نوشتن مقدمه باید بررسی کنیم ، مطالعه کنیم ، جستجو کنیم ، بینیم موضوع اصلی تحقیق ما از لحاظ مفهومی و نظری و کتابی زیرمجموعه چه حوزه ، موضوع یا موضوعاتی کلیتر در رشته تحصیلی خودمان است . در مثال قبلی میزان نفوذ در دیگران متغیر اصلی است . حالا باید فکر کنیم متغیرهای سطح بالاتر آن کدام است بینیم موضوع نفوذ در دیگران جزء کدام یک از رشته ها یا حوزه ها یا کتابهای درسی ما است . بحث نفوذ راجع به روانشناسی اجتماعی است . می رویم سراغ کتابهای روان شناسی اجتماعی بحث نفوذ را در آنها پیدا می کنیم . یا کتابی درباره نفوذ ، یا کتابی و هر فصلی از کتاب یا هر مقاله ای درباره نفوذ اجتماعی پیدا کردیم مقدمه دارد از مطالب نوشته شده در مقدمه ها برای نوشتن مقدمه خودمان استفاده می کنیم . البته مقدمه مقالات دارای مطالبی است که هم به درد مقدمه پروپوزال می خورد هم برای بخش اهمیت و ضرورت و هم برای بیان مسئله و پیشینه تحقیق مناسب است فقط باید تشخیص داد که چه مطالبی

⁵- در بعضی فرمهای خام پروپوزال مخصوصا طرحهایی که برای سازمانها و نهادهای دولتی نوشته می شود علاوه برعنوان فوک ، عنوانین دیگری مانند : زمانبندی اجرای طرح ، بودجه های مورد نیاز ، نیروی انسانی مورد نیاز و رشته های اجرای طرح نیز وجود دارد .

برای چه قسمتی مناسب است. این بخش از پروپوزال بیشتر با استفاده از منابع و بصورت مستند در حد ۱-۳ صفحه نوشته می شود. مقدمه نباید به موضوعات ریز و جزئیات مطالبی که مربوط به فصل دوم تحقیق است بپردازد.

۲- بیان مسئله: مساله تحقیق عبارت از شرایطی است که پژوهشگر را بر می انگیزد در باره آن کند و کاو کند. مسئله، مشکلی است که محقق قصد دارد راه حلی مناسب و منطقی برای برطرف کردن آن پیدا کند، عبارت دیگر، او در این مرحله مانند یک نقاش، طرح کلی خویش را ترسیم کرده است و برای فهماندن آن به دیگران نیازمند برجسته کردن ویژگیهای و جزئیات آن می باشد. عموماً مساله تحقیق بصورت سوالی بیان نمی شود بلکه بصورتی بیان می شود که بط ور عملی قابل بررسی و تحقیق باشد. انتخاب کلمات باید با دقت و با توجه به موضوع تحقیق، یافته های قبلی محققان و در نظر گرفتن نظریه های معتبر انجام پذیرد. وبا به عبارت دیگر بیان مساله به نحوی باشد که چگونگی بررسی متغیر یا متغیرها، مکان و دامنه و وسعت پژوهش را روشن کند. توجه داشته باشید همیشه بیان مسئله با توجه به چندین پژوهش پیشین نوشته می شود. بیان مسئله در واقع ادامه مقدمه است. و محالاً روی موضوع تحقیق متمرکز می شویم. نه با هدف توضیح جزئیات و تعریف متغیرها بلکه در این قسمت باید مسئله اصلی تحقیق خودمان را به زبانی ساده و روان و مفهوم توضیح دهیم که چه تحقیقی می خواهیم بکنیم و چرا؟ توضیح دهیم که در منابع چه مطالبی در توضیح و تشریح رابطه بین این دو متغیر نوشته شده است. به نحوی که هر خواننده مبتدی و کم اطلاع بفهمد که ما چه تحقیقی می خواهیم انجام دهیم. بیان مسئله یعنی روشن کردن مسئله. در بیان مسئله نباید خیلی وارد جزئیات و تعریف جزئی متغیر تحقیق بشویم چرا که این جزئیات در بخش‌های دیگر نوشته می شود. به تفاوت بیان مسئله و قسمت مقدمه توجه کنید. بنابراین در این قسمت محقق باید با استفاده از منابع و سوابق پژوهشی بگوید درباره موضوع تحقیق و مسئله تحقیق مورد نظر او کار تحقیق از کجا و چه کسی شروع شده چه کارهای تحقیقی تاکنون انجام شده و چه کاری انجام نشده که همان موضوع تحقیق اوست. در این قسمت سوابق پژوهشی نوشته نمی شود و سوابق پژوهشی مربوط به بخش دیگری از پروپوزال است. در واقع نوشتن بیان مسئله مستلزم ذهنیت درست از موضوع و مسئله تحقیق، جستجوی مطالب مرتبط و توانایی تدوین و نگارش ادبی است. بیان مسئله نیز عرفاً در حد دو سه صفحه کفایت است.

۳- اهمیت و ضرورت تحقیق : اهمیت وارزش پژوهش مشخص کننده آنست که نتایج حاصله از انجام این پژوهش تا چه حد برای خود محقق و دیگران مفید و موثر است و چه اطلاعات جدیدی بدست خواهد آمد. بنابراین به هنگام نوشتن اهمیت و ضرورت پژوهش باید دونکته مهم را مد نظر داشته باشید: الف: چه نوع اطلاعاتی و در مورد چه چیزی اطلاعاتی در اختیار دیگران خواهید گذاشت. به عبارت ساده تر متغیرهای مورد پژوهش رامشخص خواهید نمود. و ب: نتایج حاصله از انجام پژوهش در کجا و چگونه مورد استفاده قرار خواهد گرفت. هر محققی می تواند با استفاده از منابع مختلفی موضوع مورد پژوهش خود را با اهمیت جلوه دهد این منابع بارتدند از: **۱- قدرت تفکر و استدلال محقق براساس تجربیات حرفه ای و اطلاعات کلی.** **۲- تحقیقات دیگران برای حمایت از گفته و نوشته های خود و ۳- آمار و نتایج موجود در پژوهش‌های انجام گرفته قبلی.** در این بخش ممکن است به آمار وارقامی به طور مستند اشاره شود که حاکی از اهمیت و ضرورت انجام این تحقیق باشد. در مواردی محقق به انگیزه خود از انجام این تحقیق نیز اشاره میکند. بنابراین مجموعه مطالبی که در بخش اهمیت و ضرورت می آید باید پاسخگوی همه یا بخشی از سوالات زیر باشد. چه نیازی در جامعه به انجام این تحقیق است؟ چه نواقص و مشکلات و محدودیتها بیی در جامعه هست که با انجام این تحقیق رفع می شود؟ چه ضررها یا خسارتها بیی متوجه چه بخشی از جامعه هست که با انجام این تحقیق جلوی آن مشکلات و خسارتها گرفته می شود؟ نتایج احتمالی این تحقیق برای کدام گروه یا افراد سودمند است؟ انگیزه شخصی محقق « یا تجربه شخصی محقق » در رابطه با موضوع چیست؟ **۴- پیشینه پژوهش:** در این قسمت محقق با استفاده از انواع منابع و مأخذ پژوهشی معتبر به دنبال تدوین سوابق و پیشینه پژوهشی مرتبط با موضوع تحقیق خود است که این بخش میتواند در دو بخش سوابق نظری و سوابق پژوهشی نوشته شود. منظور از پیشینه نظری

مطلوب کتابی، تئوری، مفهومی درباره هر یک از متغیرهای تحقیق است. مثلاً: شامل تعریف ها، تاریخچه موضوع، نظریه ها، طبقه بندی ها، عوامل و سایر عنوان های مطالبی است که در منابع می بینیم به طور گزینشی و خلاصه شده و مستند مطالبی را می نویسیم. مطالب را دسته بندی و به صورت مختصر و مرتب می نویسیم. منظور از پیشینه پژوهشی پژوهش های مشابه قبلی اعم از تحقیقات داخلی یا خارجی است که خلاصه آنها را از چند تحقیق میدانی جمع آوری و اینجا می نویسیم. سوابق پژوهشی یعنی اینکه بنویسیم چه کسی، چه سالی، در کجا، راجع به چه موضوعی با چه هدفی و با چه ابزاری در چه گروه و جامعه ای چه تحقیقی انجام داده، سؤال یا فرضیه های تحقیق او چه بوده و چه نتایجی از تحقیق خود گرفته است. یک اشتباه رایج دانشجویان در این قسمت ردیف کردن عناوین تحقیقات مرتبط و یا ذکر خلاصه تحقیقات دیگران بدون ارائه نتایج تحقیق آنهاست. چون مورد سابقه پژوهش یا خلاصه تحقیق باید در کارمان بنویسیم؟ در پروپوزال حداقل بین دو تا پنج مورد سابقه پژوهشی مرتبط کافیست اما در پایان نامه بیشتر لازم است. بهترین است که در کار عملی یا پروپوزال در بخش پیشینه، سوا بق پژوهشی بنویسیم تا سوابق نظری سوابق پژوهشی ترجیحاً مرتبط با موضوع تحقیق و یا یکی از متغیرهای تحقیق در آن باشد. سوابق نظری بیشتر از کتابها و سوابق پژوهشی بیشتر از مقالات علمی قابل یافته است. این بخش به صورت مستند و در حد ۱-۳ صفحه برای پروپوزال کافیست. بعدها همین مطالب و با اضافه شدن سوابق بیشتر در فصل دوم پایان نامه تحصیلی می آید. استناد در این قسمت فراموش نشود.

سه عنوان بعدی یعنی اهداف، سوالات و فرضیه های تحقیق به هم مرتبط است و معمولاً هم دیگر را پوشش می دهد. این سه تا عنوان را باید خود شخصی که می خواهد کار عملی یا تحقیق انجام دهد بنویسد. منبع ندارد مگر این که کسی بخواهد کپی کند که اینهم خلاف وسرقت علمی است. همه این سه تا عنوان را در یک صفحه می شود نوشت یاحداکثر دو صفحه. حالا فرض کنید موضوع تحقیق شما اینست: "بررسی رابطه احساس خودکارآمدی با خوش بینی در دانشجویان دانشگاه های استان یزد در سال ۹۲-۱۳۹۱". روی این مثال این سه قسمت را توضیح می دهیم و مثال می زیم. البته این موضوع موضوعیست که با روش توصیفی انجام می شود و موضوعات آزمایشی اند کی نوشتند اهداف و سوالات یا فرضیه های آنها متفاوت است.

۵- اهداف تحقیق : محقق هدف یا هدفهای کلی پژوهش را به صورت بیانه های مثبت و کلی مطرح می سازد. به عبارت دیگر محقق در عرضه این هدفها بر علمی بودن نتایج تحقیق بودن بیش از هر چیز دیگر اهمیت میدهد. اهداف تحقیق معمولاً به دو صورت کلی و ویژه بیان می شود. هدف از بیان اهداف به صورت کلی آن است که محقق معلوم دارد در پی چه چیزی است و قصد و نیت نهائی او از انجام تحقیق چیست. بهتر است هدف کلی در یک عبارت یا پاراگراف کلی نوشته شود و بعداز آن اهداف ویژه آورده می شود. اهداف ویژه تحقیق معمولاً بعد از اهداف کلی تحقیق نوشته می شود، در حقیقت چهارچوبی است که مشخص می سازد چه کارهای انجام بگیرد و چه کارهای انجام نگیرد یعنی ریزکاریهای انجام یافتنی تحقیق را می توانیم از این قسمت طرح تحقیق بفهمیم. در واقع در این قسمت محقق بیان می کند که چه نوع روابطی را بین چه متغیرهایی قصد دارد بررسی کند. هر کدام را در یک خط بیان می کند. می توان ادعا داشت که اهداف ویژه تحقیق، راهنمایی برای تهیه و تدوین ابزار گردآوری اطلاعات است و چهار چوبی مناسب برای تجزیه و تحلیل آماری ارائه میدهد. برای نوشتند اهداف تحقیق اول متغیرهای اصلی را مشخص می کنیم: احساس خودکارآمدی و خوشبینی. گاهی در تحقیقات متغیرهای فرعی یا طبقه ای هم داریم مثل جنس، سطح تحصیلات یا معدل درسی. لازم به ذکر است متغیر فرعی از لحاظ منطقی و مفهومی باید با متغیر وابسته ارتباط داشته باشد. متغیرهای فرعی را در تحقیق با رعایت قواعدی باید انتخاب کنیم. هر متغیری نمی تواند متغیر فرعی باشد. چه متغیری، متغیر فرعی خوبی است؟ متغیرهایی که در سوابق تحقیق و در منابع نشان داده شده که با متغیر اصلی ما یا متغیر وابسته ما رابطه ای دارد. مثلاً: شغل پدر، اگر بخواهیم بینیم با احساس خودکارآمدی یا خوشبختی رابطه دارد یا نه؟ باید برویم تحقیق و بررسی کنیم، مطالعه کنیم نه اینکه فقط نظر شخصی باشد. یا مثلاً: منزل اجاره ای یا ملکی، وقتی بررسی کردیم و دیدیم رابطه ای ندارد پس متغیر فرعی نیست.

معمولًا در تحقیقات توصیفی متغیر دوم و در تحقیقات آزمایشی متغیر وابسته مهمتر است. در مثال ما خوشنی متغیر مهمتر است. متغیر فرعی را **اتما توانیم بنویسیم** یا اصلًا می توانیم ننویسیم. ولی حالا برای این که تحقیق خیلی ساده نباشد مثلاً دو تا می نویسیم: جنس و پایه تحصیلی. هدف اصلی یا هدف کلی همان موضوع تحقیق است. غیر از بررسی رابطه بین دو متغیر اصلی، بررسی رابطه بین متغیرهای اصلی و متغیرهای طبقه ای می تواند اهداف ویژه ما را تشکیل دهد این رابطه ها عبارتند از رابطه بین احساس خودکارآمدی و جنس، رابطه بین احساس خودکارآمدی و پایه تحصیلی، رابطه بین خوشنی و جنس، و رابطه بین خوشنی و پایه تحصیلی. همین علوبتها ذکر شده به صورت تیتر وار به صورت بررسی رابطه بین ... ونوشته می شود که اهداف ویژه را تشکیل می دهد. بسته به افزایش تعداد متغیرهای اصلی و طبقه ای و نیت محقق به اینکه رابطه بین کدام متغیرها را می خواهد بررسی کند تعدا اهداف ویژه می تواند افزایش یابد؟ اگر سه متغیر اصلی و سه متغیر طبقه ای داشته باشیم و رابطه بین همه متغیرها را بخواهیم بررسی کنیم چند هدف ویژه می توانیم داشته باشیم؟ بررسی رابطه بین متغیرهای فرعی با هم برای ما مهم نیستند ولذا در اهداف نمی نویسیم.

6- سوالات تحقیق : سوالات تحقیق، همان فرضیه های کلی و ویژه یا فرعی است که در این قسمت به صورت سوالی مطرح می شود. هر هدف معقولاً به یک سوال تبدیل می شود. گاهی در برخی طرحها به جای ارائه فرضیه، فقط سوالات تحقیق ذکر می شود توضیح اینکه: فرضهای تحقیق باید مورد آزمایش قرار گیرند و نهایتاً نتیجه گرفته شود فرض قبول است یانه. احتمالاً در برخی از پژوهشها طرح فرضها بگونه ای که بتوان از طریق آزمون های آماری تائید و یاردنها مقدور نیست. لذا در اینگونه موارد فرضهای تحقیق به صورت سوال نوشته شود و محقق در پایان تحقیق باستی قادر باشد به این سوالات پاسخ دهد. این سوالات را سوالهای ویژه پژوهش می خوانند و در پایان نامه هاتحت عنوان سوالهای ویژه پژوهش مطرح میگردد. چنانچه پژوهش دارای یک متغیر باشد و پژوهشگر قصد توصیف وضع آن متغیر داشته باشد بهت است که محقق بجای فرضهای تحقیق، سوالهای برای این نوع پژوهش مطرح کند. این سوالها معمولًا از اهداف پژوهش مشتق می شوند و در جریان تحقیق در معرض آزمایش گذاشته میشود. در واقع نتایج پژوهش باستی به سوالات پاسخ داد. در سوالات تحقیق ماهمان اهداف فرعی را به شکل سوالی مطرح می کنیم. برای موضوع مورد سوال سوالاتی که میتوانیم بنویسیم:

آیا بین رابطه احساس خودکارآمدی با خوشنی رابطه وجود دارد؟

آیا بین رابطه احساس خودکارآمدی با جنس رابطه وجود دارد؟

آیا بین رابطه احساس خودکارآمدی با پایه تحصیلی رابطه وجود دارد؟

آیا بین خوشنی با جنس رابطه ای وجود دارد؟

آیا بین خوشنی با پایه تحصیلی رابطه ای وجود دارد؟

لازم به ذکر است در تحقیقات از نوع آزمایشی سوالات و فرضیه ها می تواند به شکل دیگری نوشته شود.

7- فرضیه های تحقیق: سوالات تحقیق به فرضیه تبدیل می شود. فرضیه یک بیانیه ظنی است، یک حدس یا یک پیشنهاد است که درباره روابط دو یا چند متغیر بحث می کند. بطور کلی از بررسی تعاریف فرضیات چنین بر می آید که فرضیه در حقیقت یک نوع پیش اندیشی و یا تصور است که در سایه تجربه و عمل و یا مطالعه بدست آمده و ارزش آزمایش و بررسی پیدا کرده است. پس از بررسی اطلاعات موجود در باره سوال مطرح شده و براساس این اطلاعات، محقق یک پاسخ مقدماتی می دهد، یعنی رابطه را که باید بین عناصر سوال خود وجود داشته باشد پیش بینی می کند. به عبارت دیگر، محقق نتایجی را پیش بینی می کند که پژوهش او

بدست خواهد آورد . این پیش بینی ، که به صورت یک جمله تاییدی تنظیم می شود نه یک جمله سوالی ، فرضیه تحقیق را تشکیل می دهد . هر فرضیه خوب دارای سه ویژگی است : با اطلاعاتی که محقق در مرحله قبلی جمع آوری کرده است توجیه می شود ، عملیاتی است واز لحاظ نظری باروری دارد . تدوین یک فرضیه باید عملیاتی باشد . اصطلاح عملیاتی کردن یک اصطلاح فنی است که بتعريف یک پدیده مربوط می شود. بدین ترتیب که هر پدیده مورد مطالعه باید به شیوه عینی، دقیق و ریاضی(که در جریان تحقیق بوسیله آن اندازه گیری خواهد شد) تعریف شود. سومین ویژگی یک فرضیه خوب باروری نظری آن است . منظور از باروری نظری این است که بررسی فرضیه اطلاعات جدیدی را به همراه آورد . هر فرضیه ای به کمک یک آزمایش ، در بکی از زمینه های علمی ، مورد بررسی قرار می گیرد، باید بتواند اطلاعات جدیدی را به مجموعه اطلاعاتی که قبلاً در آن زمینه جمع آوری شده است اضافه کند. ضروری است محقق تا حد امکان خود را از علاقه شخصی، تعصبات نژادی ، ملیت ها، عقاید مذهبی خاص، داوری های غرض الود ، خواسته های شخصی ، پندارها ، آداب و سنت و... در طرح فرضیه ها دور دارد و موجباتی پدید آورد که حدها اصلی تر و قابلیت تطابق بیشتر با واقعیت ها داشته باشند. تذکر: به ملاکهای قابل قبول در تدوین فرضیه در کتاب درسی مراجعه کنید . فرضیه های تحقیق در واقع همان سؤالات تحقیق است اما خبری و غیرسؤالی مطرح می شود . آیا و علامت سؤال را برمی داریم . مثلاًین رابطه احساس خود کارآمدی با خوشبینی رابطه وجود دارد . فرضیه های تحقیق رادر تحقیقاتی می نویسیم که پیشینه و سوابقی از رابطه بین متغیرها وجود داشته باشد . هر جا هر وقت پیشینه و سوابقی از رابطه بین متغیرها ندانیم باید فقط سؤالات تحقیق را بنویسیم و نوشتمن فرضیه نیازی نیست . بعضی نویسندها معتقدند که در تحقیقات توصیفی نوشتمن سؤالات تحقیق کافی است.

8- روشن تحقیق: این مرحله از طرح تحقیق شامل چندین فعالیت مهم در پژوهش است ، که محقق باید آنها را پیش بینی کند:
1-8) روشن پژوهش : در این قسمت ، محقق با توجه به انواع مختلف روش‌های تحقیق و اهداف و موضوع پژوهشی خود به بیان و توضیح و توجیه روش تحقیق خود می پردازد . لازم به یاد آوری است که به منظور انتخاب روش تحقیق ، باید موضوع و هدفهای پژوهشی خود را به دقت مطالعه کنید و از مقایسه و مقابله آنها با هدفهای روش‌های گوناگون تحقیق ، روش مناسبی برای مطالعه خود انتخاب کنید. مهمترین روش‌های رایج تحقیق در کتاب درسی معرفی شده است : روش‌های توصیفی ، روش‌های آزمایشی ، روش‌های تحقیق کیفی ، روش‌های تحقیق ترکیبی(کمی و کیفی). معمول کارهای تحقیق با دو روش نخست و تحقیقات دانشجویی غالباً با روش نخست انجام می شود. روش چهارم روشی جدید و کمتر شناخته شده است . حال انواع روش‌های تحقیق زیر مجموعه هر روش کلی را نام برده و مختصرآ تعریف می کنیم^۶.

- روشن های توصیفی: مهمترین روش‌های تحقیق توصیفی که در معمول تحقیقات دانشجویی استفاده می شود به شرح زیر است:
- پیمایشی : تحقیق گسترده نظرسنجی و نگرش سنجی از تعداد زیادی افراد جامعه پیرامون یک موضوع . مثال: بررسی دیدگاه های دانشجویان دانشگاه پیام نور در مورد مسائل آموزشی دانشگاه
- همبستگی : هدف ما صرفاً بررسی رابطه بین دو متغیر است در جمعیتی محدودتر از روش پیمایشی . مثال: بررسی رابطه بین هوش هیجانی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان.
- تاریخی : تحقیق درباره یک موضوع تاریخی با استفاده از آسناد و مدارک و آثار وابنیه باقیمانده . مثال: بررسی الگوهای رفتاری خانواده ها در مراسم ازدواج در دوران ساسانیان.
- موردى: تحقیق گسترده و عمیق روی یک یادو نفر که ویژگی یا شرایطی خاص دارد. مثل بررسی تأثیر شن درمانی بر کودک او تیسم.

⁶ - راهنمای حاضر بیشتر بر اتحیقات با روش‌های توصیفی مناسب است گرچه اکثر مطالب آن برای تحقیقات آزمایشی نیز نافذ است.

- علی مقایسه ای : مقایسه دو گروه از لحاظ حداقل یک متغیر که به دلیل شرایط متفاوت گذشته احتمالاً وضعیت متفاوتی دارند.

مثال: بررسی میزان کنترل هیجان در گروه بزهکاران و غیر بزهکاران

2-روشهای آزمایشی شامل: روش آزمایشی حقیقی، روش شبیه آزمایشی و روش نیمه آزمایشی یا نیمه تجربی است. در این قسمت یعنی در بیان روش تحقیق باید بگوییم تحقیق ما به طور کلی با چه روشی و به طور خاص با کدام روش جزئی انجام می شود و دلیل و چرایی استفاده از این روش را در تحقیق خودمان توضیح دهیم و تبیین کنیم . یعنی اینکه بیان کنیم که تحقیق ما چه شرایط و مشخصاتی دارد که ما با این روش انجام می دهیم . این قسمت بیان روش تحقیق را با مطالعه منابع و با الگوگرفتن و دیدن مقالات علمی باید به قلم و بیان خودمان بنویسیم در حدیک یادوپاراگراف . البته اگر از منابعی استفاده کرده ایم استناد می کنیم . معمولاً تحقیقات توصیفی با کلماتی مثل (بررسی، رابطه، مقایسه، توصیف، ویانظر سنجی) آغاز می شود . تحقیقات آزمایشی با کلماتی همچون (بررسی، تاثیر، اثرگذاری، اثربخشی ، نقش عامل ... بر) نشان داده می شود . البته در این زمینه نظر صاحب نظران متفاوت است.

2-8) تعریف جامعه و نمونه تحقیق : در این قسمت پژوهشگر نخست باید جامعه تحقیق خود را معرفی کند یعنی قرار است این تحقیق را بین چه قشری از افسار جامعه انجام دهد . مثلاً بین کارگران، کارمندان، دانشجویان یا نیروهای نظامی و یا ... علاوه بر این در معرفی جامعه تحقیق باید حوزه جغرافیایی ، یا حدود سنی و سایر مشخصات احتمالی جامعه تحقیق خود را باضافه آمار نفرات جامعه تحقیق اگر در دسترس او هست بیان کند . مثلاً چنین می نویسد: "جامعه تحقیق شامل سربازان مشغول به خدمت در پادگانهای نظامی استان یزد در سال است که آمار آنها براساس اطلاعات دریافتی از ... برابر با نفر می باشد ." اگر جامعه تحقیق ما خرده طبقاتی دارد آمار خرده طبقات را نیز حتی الامکان می نویسیم . آمار را از مراجع معتبر باید بدست آوریم و مأخذ را نیز در کار خود ذکر کنیم . در باره نمونه تحقیق باید چند چیز را مشخص کرد: یکی تعیین حجم نمونه انتخابی و دیگری بیان روش نمونه گیری . برای تعیین حجم نمونه یا از فرمولهای تعیین حجم نمونه استفاده می کنیم که شرایط وضوابطی داردو رایجترین راه استفاده از جدول مورگان کریجسی (1970) است (صفحة پیوست) . غیر از این در روش های توصیفی معمولاً حداقل 30 نفر و یا گاهی تا 100 نفر از یک جامعه یکدست و معمولی انتخاب می شود . در روش های آزمایشی انتخاب تصادفی 15 نفر برای هر گروه در نظر گرفته می شود . اما درباره روش نمونه گیری باید گفت روشهای مختلفی داریم که در کتاب هم هست . محقق باید بسته به موضوع تحقیق و اهداف و جامعه تحقیق خودش یکی از روشهای نمونه گیری را دانسته و بادلیل و توجیه درست انتخاب و در این قسمت نام ببرد .

أنواع روش های نمونه گیری

1- روش نمونه گیری تصادفی ساده: وقتی لیست تمام افراد جامعه در دسترس باشد از جدول اعداد تصادفی استفاده می شود .

2- روش نمونه گیری منظم: در این روش هم لیست اسامی افراد جامعه مورد نیاز است اما گروه نمونه به ترتیب خاصی انتخاب می شوند .

3- روش نمونه گیری طبقه ای: وقتی بخواهیم در تحقیقات خرده طبقاتی از افراد جامعه یا نمونه را بایکدیگر مقایسه کنیم . در این روش لیست افراد جامعه در دست نیست . مثال: "مقایسه هوش هیجانی پرستاران مرد و زن شهر یزد در سال 1392-93"

4- روش نمونه گیری خوش ای: در این روش لیست افراد جامعه در دست نیست و در بیشتر تحقیقات توصیفی از آن استفاده می شود .

الف - نمونه گیری خوش ای ساده یا تک مرحله ای: محقق بر اساس حجم نمونه لازم از پایین ترین سطح خوشها یک یا چند خوش را به صورت تصادفی انتخاب می کند .

ب - نمونه گیری خوش ای مرحله ای: از طبقات بالا سطوحی را به تصادف انتخاب تا به سطوح پایین یا خوشها یا خوشها پایین برسیم .

5- روش نمونه گیری داوطلبانه: زمانی که انتخاب نمونه به لحاظ موضوع تحقیق مشکل است و دسترسی به افراد آسان نیست . اشکال این

روش: نمونه گیری تصادفی نیست و تا اندازه ای بستگی به نظر افراد دارد . مثال: بررسی علل طلاق در میان زوجین .

6 - سروش نمونه گیری در دسترس : تنها فرق آن با روش داوطلبانه این است که افراد در یک جامعه هستند و ما به آنها دسترسی داریم. مثال: با بعضی از دفاتر ثبت طلاق هماهنگی کرده و بعد از انجام طلاق یک برگه یا پرسشنامه را به افراد بدهند تا آنها را پر کنند. نکته: اگر جامعه تحقیق ما جامعه محدودی باشد یعنی این که لیست افراد جامعه در دسترس باشد در اینجا می توان از روش های نمونه گیری تصادفی ساده یا تصادفی منظم استفاده کرد. اگر حجم جامعه ما بسیار کم باشد مثلاً بین 100 تا 200 نفر در اینجا نمونه گیری نداریم و حجم نمونه و جامعه برابر است.

3-8) ابزار تحقیق: ابزار به وسیله یا وسائلی اطلاق می شود که از طریق اجرای آنها ، اطلاعات جمع آوری می شود . لازم به توضیح است که ابزارتها به وسائل و تجهیزات اطلاق نمی شود ، بلکه شامل کلیه موادی می شود که پژوهش اقتضا می کند . رایج ترین ابزار گرداوری داده ها ، پرسشنامه ، برگه مشاهده ، برگه مصاحبه و فیش ثبت مطالعات می باشد . پژوهشگر بر حسب روش تحقیق خود و نوع داده هایی که قصد دارد آنها را جمع آوری کند تصمیم می گیرد ابزار تحقیق خود را تعیین کند. ابزار های رایج چند دسته هستند: پرسشنامه، مصاحبه، آزمون، مشاهده. معمولاً در تحقیقات روانشناسی از پرسشنامه یا آزمون ها استفاده می شود . در تحقیق برای هر متغیر باید ابزار سنجش مشخص شود و مشخصات و ویژگی ابزار هم قید شود . در تحقیقات توصیفی دو متغیر داریم و دو نوع ابزار نیز برای سنجش آن نیاز داریم . در تحقیقات آزمایشی برای متغیر مستقل باید مشخصات و محتوا و روش ارائه ی متغیر مستقل را بیان کنیم اما برای متغیر وابسته باید پرسشنامه یا ابزار خود را معرفی کنیم اما در تحقیقات توصیفی معمولاً هر دو متغیر پرسشنامه یا آزمون دارد . برای هر پرسشنامه یا آزمون این ویژگی ها باید در دسترس بوده و در قسمت معرفی هر ابزار قید شود: عنوان دقیق پرسشنامه، سازنده یا سازنده آن؟ در چه سالی ساخته شده و در کجا؟ احیاناً برای چه گروهی ساخته شده است(مثلاً این پرسشنامه برای زنان ، مردان ، کودکان و ... ساخته شده است)، در برخی پرسشنامه ها این مساله قید می شود . چند سوال دارد؟ شکل سوالات به چه صورت است؟ (ممولاً یا پرسشنامه تستی است یا لیکرت ، پرسشنامه لیکرت یک پرسشنامه نظر سنجی است که درجه بنده دارد)، نحوه نمره گذاری سوالات به چه صورت است؟ نحوه تعبیر و تفسیر آن چگونه است؟ در مورد روایی و پایایی پرسشنامه هم اطلاعاتی بیان شود . اطلاعات و سابقه مربوط به بررسی و گزارش روایی و پایایی پرسشنامه ها یا آزمون مورد استفاده حداقل به یکی از چهار شکل زیر باید گزارش شود:

الف) روایی و پایایی که سازنده اصلی آزمون یا ب) محققان خارجی دیگر به غیر از سازنده آزمون و یا ج) پژوهشگران داخل کشور بررسی و گزارش کرده اند . د) در صورت عدم وجود یادستیابی به این مشخصات روانسنجی ابزار، محقق خود باید روایی و پایایی ابزار را بررسی و گزارش دهد.

هنگام استفاده هرگونه ابزاری باید محقق مطمئن شود که ابزار مورد نظر با فرهنگ و روحیات مردم مورد تحقیق مناسب است . حساسیت ابزارهای جمع آوری اطلاعات باید دقیقاً مورد توجه قرار گیرد و چگونگی اجرا ابزار مورد نظر باید بطور ساده بیان شود . تذکر: در تهیه پروپوزال شایسته است نمونه پرسشنامه یا هر ابزار دیگری پیوست کار شود.

4-8) روشهای آماری : در این قسمت ، محقق روشهای آماری خاصی را که برای تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق مورد استفاده قرار خواهد داد ، به دقت و به تفصیل توصیف می کند . لذا پژوهشگر برای انتخاب روش آماری مناسب ، جهت تجزیه و تحلیل دادها ی جمع آوری شده ، لازم است : اولاً شناخت کافی از داده های تحقیق داشته باشد . ثانیاً از روشهای آماری که در پژوهشها علوم انسانی مورد استفاده قرار می گیرد(روشهای آمار توصیفی و استنباطی) اطلاع کافی داشته باشد :

1- روش های آمار توصیفی: در روش های توصیفی مشخص می کنیم که هر یک از متغیرهای تحقیق را با استفاده از کدامیک از شاخص های توصیفی تجزیه و تحلیل کنیم . شاخص های توصیفی دو دسته هستند: (الف) اندازه های گرایش مرکزی (میانگین، میانه، نما) و (ب) اندازه های پراکندگی از مرکز (دامنه تغییرات ، انحراف چارکی ، انحراف استاندارد و واریانس).

2- روش های تحلیل استنباطی داده ها: تحلیل استنباطی برای تجزیه و تحلیل فرضیه ها استفاده می شود . باید مشخص کنیم که هر یک از فرضیه های تحقیق مان را بر اساس کدام یک از آزمون های آم اری که در آمار استنباطی خوانده ایم بررسی می کنیم . (آزمون خی دو ، آزمونهای همبستگی، آزمونهای t و z ، تحلیل واریانس ، رگرسیون چند متغیره ویا....). روشهایی را که در این قسمت ذکر می شود بعداً باید در فصل چهار پایان نامه مورد استفاده قرار گیرد وهمانگ باشد .

9- تعریف واژه ها و اصطلاحات: در این قسمت از طرح تحقیق ، محقق واژه ها و اصطلاحات تحقیق خود را هم از لحاظ نظری و هم از لحاظ عملی تعریف می کند . منظور از واژه ها و اصطلاحات ، متغیرهای اصلی تحقیق یا مفاهیم ویژه ایست که احیاناً در عنوان تحقیق آمده است . کلمات رایج و شناخته شده ای مانند :دانشجو، والدین ، سال تحصیلی و که همه تعریف آنرا می دانند لازم به تعریف نیست . بلکه این واژه ها را بعضاً در بخش تعریف عملیاتی تعریف می کنند . مراد از تعریف نظری آنست که پژوهشگر یک مفهوم و واژه را بوسیله مفاهیم دیگر تعریف می کند . این تعریف یک استنباط ذهنی و تجریدی از واژه هاست و بایستی ریشه در نوشته ها و نظریه های موجود داشته باشد و بطور علمی بیان شود اماحدود یک متغیر و تعیین حوزه عملیاتی آن ، تعیین معیارها و ملاک تجربی و عملی جهت اندازه گیری و سنجش آن متغیر بطریقی که در پژوهش مورد نظر ، مورد توجه محقق می باشد ، مبادرت می کند . متغیرهای اصلی تحقیق که همان متغیرهای روان شناختی یا تخصصی رشتہ امان است هر کدام در دو بخش تعریف نظری (تعریف مفهومی و مستند از دیدگاه صاحب نظران و محققان) و تعریف عملیاتی (انتخاب یکی از انواع روش های تعریف عملیاتی بر اساس کتاب روش تحقیق) می شود . ممکن است برخی کلمات جدید یا نامانوس در عنوان تحقیق هم تعریف شود . توجه داشته باشید تعریف عملیاتی بصورت دقیق و با کلمات ساده و واضح بیان کنید، بطوری که برای همه خوانندگان معنی یکسانی داشته باشد و از برداشتهای متفاوت خوانندگان جلوگیری شود . بنابراین برای مثال اخیر در بخش نظری باید با استفاده از منابع هر یک از متغیرهای : احساس خودکارآمدی و خوشبینی را در حد یکی دو خط تعریف علمی و کتابی بنویسیم و منبع آنرا نیز بنویسیم . و پس از آن در بخش تعریف عملیاتی بگوئیم هر یک از متغیرهای اصلی را با چه ابزار یا پرس شناسه یا آزمونی اندازه گیری می کنیم . متغیرهای طبقه ای یا هویتی معمولاً تعریف نظری ندارد و تعریف عملیاتی آنها نیز ضرورت ندارد اما اگر متغیر طبقه ای خاصی دارد تحقیق آورده ایم خوبست تعریف نظری و یا حداقل تعریف عملیاتی برای آن بیاوریم(مثلاً سن ازدواج).

10- منابع : منظور از منابع در این قسمت ، فهرست منابع است که در پایان پروپوزال یا پایان پایان نامه می آید . البته در کار تحقیق در دو قسمت و به دو شکل متفاوت باید منابع ذکر شود یکی در متن کار و دیگری در پایان کار . در متن کار (عنی در سراسر پروپوزال و پایان نامه) محقق هر مطلب را از هر منبعی گرفته است یا اگر مطالب منابع مختلف را ترکیب و ادغام کرده است پس از پایان آن مطلب در داخل پرانتز به ترتیب نام فamil مولف یا مولفان آن منبع ، سال انتشار آن اثر و ترجیحاً شماره صفحه ای که مطلب را از آنجا برداشت کرده است ذکر می کند . مثلاً (دلاور، 1376، ص 136). اگر نویسنده کتاب هم خارجی باشد که ترجمه شده باز نام مولف می آید نه نام مترجم . مثلاً (بورگ و گال، 2004، ص 77). اگر محقق برای مطلبی از منابع بیشتری استفاده کرده است به همین ترتیب مشخصات منابع را در یک پرانتز پشت سر هم می آورد . اگر منبعی بیش از یک مولف دارد اگر تا سه نفر است در پرانتز می آید و اگر بیش از سه نفر باشد برای اولین بار نام همه و بعد از آن در موارد تکراری نام نفر اول و کلمه همکاران می آید . این قاعده برای هر منبعی که استفاده کرده باشیم (مقاله، پایان نامه، منابع اینترنتی) عمل می شود . شکل دیگر منبع ، در فهرست منابع پایان کار است که به

ترتیب حرف اول نام مولفین، منابع مرتب و بارعاایت اصول و قواعدی که برای هر نوع از منابع متفاوت است نوشته می شود.^۷ برای اطلاع از چگونگی نوشتمنابع در پایان کار، به منابع چند مقاله علمی پژوهشی و یا کتابهای معتبرنگاه کنید اگر محقق درحال نوشتمنابع پروپوزال است در این قسمت باید منابع مورد استفاده خود را ذکر کند. منظور منابعی است که درتهیه پروپوزال از آنها بطور مستقیم استفاده کرده است با رعایت شرایط و ضوابط منبع نویسی. در تهیه پایان نامه کلیه منابع در پایان کار پس از فصل پنجم می آید.^۸ توضیحات ارائه شده تا این قسمت، مربوط به هنگامی است که فقط طرح پژوهشی یا پروپوزال نوشته می شود اما چنانچه یک تحقیق بخواهد بطور کامل و میدانی اجرا شود بند 8 (روش تحقیق) از فصل اول جدا و بطور کامل در فصل 3 پایان نامه می آید. منابع نخست بطور کامل در پایان پایان نامه خواهد آمد.

فصل دوم: ادبیات و پیشینه تحقیق

در این فصل هر موضوع تحقیق باعث مطالب مرتبط با خودش را داشتباشد ولی در جمع آوری، تدوین و نگارش این فصل باید از یکسری اصول و قواعد کلی به شرح زیر تبعیت کرد:

- شناسایی و دسترسی به انواع منابع معتبر تحقیق شامل: کتابهای علمی، مجلات و مقالات تخصصی علمی پژوهشی یا مروری، پایان نامه های معتبر، سایت های معتبر اینترنتی به منظور جامعیت کار پژوهش به خصوص مطالب فصل دوم (جامع و مانع بودن مطالب) -فیش برداری و تهیه پیشنویس از منابع و مأخذ تحقیق.
- ادغام، تلخیص و ترکیب مطالب (رونویسی و کپی برداری صرف نباشد) و استفاده از توان وسیلۀ ادبی در بازارآرایی و تدوین پایان نامه.
- طبقه بندی مطالب و رعایت عناوین کلی و جزئی در تدوین و نگارش نهایی و توجه به مرتبط بودن مطالب با عنوان تحقیق
- ترتیب منطقی و مشخص مطالب در تدوین کارباوجه به سیر تاریخی مطالب در تدوین
- استفاده و استناد به منابع جدید و معتبر و متعدد در کل کار و در ذیل هر عنوان مطلب به شکل صحیح
- صرفا به منابعی که مورد استفاده مستقیم قرار گرفته استناد شود یعنی منابعی که خود محقق مستقیماً آن کتاب، مقاله یا پایان نامه رادر دست گرفته یا فرمت کامل و مجاز اینترنی آنرا مشاهده کرده است. به عبارت دیگر نوشتمنابع از روی منابع سایر کتابها و مقالات خلاف است. ایده آل و ارجح اینست که فصل دوم فقط مشتمل بر سوابق پژوهشی باشد که این موضوع از کجا مطرح شده چه تحقیقاتی دربلوه آن انجام شده چه قسم تهایی از مساله بی پاسخ باقی مانده و حالا محقق میخواهد چه کند. اما روال معمول و رایج در تدوین فصل دوم بخصوص در بین دانشجویان، اینست که در سه قسم نوشته میشود: ادبیات و پیشینه تحقیق درباره متغیر اول تحقیق، ادبیات و پیشینه تحقیق درباره متغیر دوم تحقیق، و سوابق پژوهشی داخلى و خارجى به تفکیک در باره هر یک از متغیرهای اصلی تحقیق. جمع آوری و تدوین سوابق پژوهشی اصول خاصی دارد.^۹

فصل سوم: روش شناختی تحقیق

مطابق توضیحات ارایه شده در بند 8 فصل اول، این فصل شامل: مقدمه، روش تحقیق، جامعه، نمونه و روش نمونه گیری، ابزار تحقیق و روشهای تجزیه و تحلیل داده ها می شود (مراجعه به توضیحات فصل اول). تنها تفاوت این مطالب با مطالب مذکور در پروپوزال اینست که در فصل سوم پس از نوشتمنابع فصل دو، محقق ممکن است بخواهد برخی از مشخصات روش شناختی تحقیق خود را عوض کند و یا مطالبی را به آنها افزوده و تکمیل کند که در فصل سه اینکار میسر است. عناوین روش شناختی تحقیق در این مرحله از

⁷ - البته این قاعده معروف به سبک APA است که در غالب کتابها و مجلات علمی پژوهشی حوزه روانشناسی و علوم تربیتی رایج است. در برخی رشته ها و مجلات از جمله مجلات پژوهشی سبکی به نام ونکوور اجرایشود که بجای ذکر منبع در متن، شماره ذکر می شود و منابع پایان کار به ترتیب شماره های ذکر شده می آید.

⁸ - کتاب روش تهیه پژوهش نامه تالیف جناب آقای دکتر علی اکبر سیف ویرایش سوم نشر دوران، منبع مطالعاتی خوبی در این زمینه است.

⁹ - درباره روش تهیه فصل دوم، مطالعه جزو راهنمای تهیه کار پژوهشی در درس سمینار در مسائل روانشناسی عمومی مفید است.

راهنمای عملی تهیه و تدوین پایان نامه تحصیلی در رشته های روانشناسی و علوم تربیتی

فصل اول که حالا به نام "کلیات تحقیق" نام گذاری می شود جدا شده و در قالب فصل سه می آید. چنانچه محقق در بررسی روائی و پایابی ابزارهای تحقیق خود کاری انجام داده است نتایج بررسی و تحلیلهای آماری خود را در فصل سه ذکر می کند.

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

فصل چهارم شامل: مقدمه، توصیف گروه نمونه (مشخصات جمعیت شناختی)، تحلیل شاخص های توصیفی متغیرها، و تحلیل استنباطی فرضیه ها است. در این قصل از همان شاخص ها که در قسمت تجزیه تحلیل داده ها ذکر شده به درستی استفاده و گزارش می شود. تحلیل های آماری معمولاً با نرم افزار آماری spss یا نرم افزارهای رایج دیگر بر حسب نیاز انجام می شود. شایسته است جدول داده های معرفی شده به برنامه spss و تحلیلهای خروجی از برنامه در قسمت پیوست پایان نامه قرار گیرد. تشخیص درست روش های آماری، استفاده درست و تحلیل و تفسیر بروندادهای تحلیل داده ها به داشت و تجربه آماری محقق و دانستن روش تحقیق نیاز دارد.

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

به نوعی مهمترین بخش تحقیق است که معمولاً به سادگی و سرسری تدوین می شود. این فصل شامل: مقدمه، مرور تحقیق، بحث (درباره مقایسه نتایج به دست آمده با سوابق پژوهشی و تحلیل و تبیین مشابهت های نتایج و به خصوص مغایرت ها)، محدودیتهای تحقیق و پیشنهادها (بنابر توان، تجربه و سلیقه محقق میتواند در چند قسمت به افراد حقیقی و حقوقی ارایه شود) می شود. ولی پیشنهاد موضوعات جدید، مرتبط و ضروری برای تحقیقات آینده ضروری است. پیشنهادها بر اساس محدودیت ها و به عنوان راهکاری برای رفع آنها ارایه می شود. فهرست منابع و ضمایم در بخش انتهایی گزارش تحقیق می آید و تابع اصول خاصی است. نوشتمن فصل پنجم پایان نامه به دلیل اینکه در آخر کار است با غفلتها و بی توجهی همراه است. حتی دانشجویان مقطع ارشد نیز این فصل را گاهی سرسری و صرفأً به عنوان جمع بندی و نتیجه گیری نگاه می کنند در حالیکه چنین نیست. بخش های بحث و نتیجه گیری و پیشنهادات تحقیق از مهمترین قسمت های این فصل است که بیان چگونگی نگارش آنها و ضوابط ناظر بر آنها در حوصله این جزو نیست و علاقه مندان را به مطالعه و بررسی پایان نامه های بیشتر در این زمینه ارجاع می دهیم.

در خواست: از کلیه اساتید همکار، دانشجویان و سایر محققان درخواست می شود اشکالات و نواقص این راهنما و پیشنهادهای احتمالی خود را از طریق سامانه صبای دانشگاه پیام نور استان یزد به آدرس ypnu.ir/saba (قسمت ارسال پیام) برای نویسنده ارسال دارند. روش ارسال پیام برای اساتید و دانشجویان متفاوت است.

الف) نمونه سوالات امتحان عملی :

- 1- در کدام بخش از پروپوزال درباره انگیزه خود و فواید و سودمندیهای انجام تحقیق در زمینه ای خاص مطلب می نویسیم؟
الف) بیان مسئله ب) اهداف تحقیق ج) مقدمه تحقیق د) اهمیت و ضرورت تحقیق
- 2- کدام قسمت از پروپوزال در حدیک خط نوشته می شود؟
الف) اهداف تحقیق ب) هدف کلی ج) سوالات تحقیق د) تعریف متغیرها
- 3- کدام قسمت از پروپوزال را خود محقق باید بنویسد و نمی تواند در نوشتمن آن از منابع برداشت نماید؟
الف) اهمیت و ضرورت تحقیق ب) معرفی روش تحقیق ج) معرفی ابزارهای تحقیق د) بیان اهداف تحقیق
- 4- یک خواننده مبتدی با خواندن کدام بخش از پروپوزال باید مسئله اصلی تحقیق را به طور روشن و واضح درک کند؟
الف) مقدمه ب) بیان مسئله ج) اهداف تحقیق د) نتایج تحقیق
- 5- اساسی ترین و مشکل ترین مرحله ی تحقیق چیست?
الف) بیان مسئله ب) فراهم سازی طرح تحقیق ج) انتخاب روش های تحقیق د) اجرای میدانی تحقیق
- 6- چه بخشی از تحقیق بنابر توان و تجربه و سلیقه ی محقق می تواند در چند قسمت به افراد حقیقی و حقوقی ارائه شود؟

الف) نمونه تحقیق	ب) محدودیت های تحقیق	ج) نتایج تحقیق
7- فصل چهارم تحقیق با چه عنوان مطلبی در فصل سه مشابه است؟	د) بحث درباره نتایج	
الف) ابزار تحقیق	ب) تجزیه و تحلیل داده ها	ج) تفسیر نتایج
8- جامعه تحقیق در کدام فصل از تحقیق معرفی می شود؟	د) تحلیل فرضیه ها	
الف) فصل کلیات تحقیق	ب) فصل سوم	ج) فصل دوم
ب) نمود سوالات امتحان میان ترم		

1- کدامیک جزء منابع مقدماتی تحقیق است؟

الف) فتوت (فصلنامه تعلیم و تربیت)	ب) ماهنامه تربیت و پرورش	ج) نشریه علوم تربیتی	د) مقاله نامه های آموزش
2- در کدام روش نمونه گیری واحد نمونه گیری گروه می باشد؟	الف) خوش ای	ب) طبقه ای	ج) تصادفی ساده
11- برای انتخاب نمونه ای به حجم 80 نفر از جامعه ای به اندازه 400 نفر با استفاده از روش نمونه گیری منظم، چگونه انتخاب می کنید؟	د) 85 تا 85 تا	ب) 10 تا 10 تا	الف) 5 تا 5 تا
3- کدامیک از عبارات زیر در خصوص نقد درونی پژوهش تاریخی صحیح است؟	ج) 4 تا 4 تا	ب) 10 تا 10 تا	الف) 5 تا 5 تا
الف) پژوهشگر سندیت مدرک را مورد ارزشیابی قرار می دهد	ب) پژوهشگر به ارزشیابی انگیزه، تمایلات و محدودیت صاحب منابع می پردازد	ج) هر سه مورد	د) پژوهشگر از نقد بیرونی استفاده می کند
4- تعداد فرزندانِ دختریک خانواده چه نوع متغیری است؟	الف) کمی گستته	ب) کمی پیوسته	ج) متغیر کیفی
5- در این موضوع تحقیق: بررسی رابطه ویژگی های شخصیتی، هوش و مهارت های اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه پیام نور، متغیر تعديل کننده کدام است؟	الف) جنسیت	ب) هوش	ج) مهارت های اجتماعی
6- برای رعایت امانت در فیش برداری از منابع، باید از استفاده کرد؟	الف) نقل قول مستقیم	ب) کارتهای 10 تا 15 سانتی	ج) منابع اصلی
د) چکیده پژوهشها			

تذکر مهم: امتحان عملی و میان ترم در هر ترم معمولاً در آخرین روز و آخرین جلسه کلاسی بطور همزمان و طی یک جلسه امتحانی برگزار می شود. امتحان میان ترم به صورت چهارگزینه ای از شش فصل اول کتاب درسی و امتحان عملی نیز به همین صورت از جزو 14 صفحه اول این جزو خواهد بود.

منابع استفاده شده در این راهنمای

- بازرگان، عباس (1378). چگونه تحقیق کنیم؟ انتشارات دانشگاه امام حسین (ع)، تهران
- بیانی، احمد (1384)، روش های تحقیق و سنجش در علوم تربیتی و روان شناسی، انتشارات رهیافت تهران.
- پژوهشکده آموزش باز واز راه دور دانشگاه پیام نور (1391). زیر پورتال : unp.ca.rti
- حافظ نی، محمد رضا (1383). مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، انتشارات سمت، تهران
- دلاور، علی (1384). روش تحقیق در روان شناسی و علوم تربیتی، انتشارات ویرایش، تهران.
- سرمهد، زهره؛ بازرگان، عباس (1384). روش های تحقیق در علوم رفتاری، انتشارات آگاه، تهران.
- شریفی، حسن پاشا؛ شریفی، نسترن (1385). روش های تحقیق در علوم رفتاری، انتشارات سخن، تهران.

استانداردهای پیشنهادی تدوین پایان نامه های تحصیلات تکمیلی در حوزه علوم رفتاری^{۱۰}

بر اساس مطالعات کتابخانه ای و کیفی در طرح پژوهشی با عنوان " ارزیابی وضعیت موجود و تعیین ملاک ها و استانداردهای سنجش پایان نامه های کارشناسی ارشد رشته های علوم رفتاری دانشگاه پیام نور " که در پژوهشکده انجام گردیده است، ۱۷۳ کد معیار اصلی و فرعی برای ارزیابی پایان نامه های مکتوب علوم رفتاری به شرح زیر استخراج گردیده و پیشنهاد می شود توسط اساتید راهنما، مشاور، داور و دانشجویان تحصیلات تکمیلی مورد توجه قرار گیرد.

صفحه عنوان:

- 1- در صفحه عنوان ابتداء عنوان تحقیق، سپس نام اساتید راهنما و مشاور و سپس نام پژوهشگر (دانشجو) ذکر می شود 2- در عنوان تحقیق (پیمایشی) نام موسسه ای که تحقیق بدان وابسته است ذکر شده است 3- در عنوان تحقیق (پیمایشی) سال تدوین گزارش ذکر می شود 4- در عنوان تحقیق (پیمایشی) محل جغرافیایی گزارش ذکر می شود 5- عنوان تحقیق بصورت کوتاه بیان شده و فقط نشانگر متغیر های اصلی پژوهش است 6- عنوان تحقیق از ۱۲ تا ۱۵ کلمه تجاوز نمی کند 7- عنوان تحقیق به شکلی ارائه می شود که آن را از سایر تحقیق ها جدا می کند 8- عنوان تحقیق با کلماتی مثل مطالعه و بررسی و از این قبیل کلمات ... شروع نمی شود 9- کلمات کلیدی مثل (تاثیر، رابطه و ...) در عنوان تحقیق با روش تحقیق بکار گرفته شده مطابقت دارد.

چکیده

- 10- چکیده شامل هدف تحقیق است
 - 11- در چکیده تحقیق به روش تحقیق از نظر ر گردآوری داده ها
 - 12- در چکیده به جامعه و نمونه تحقیق اشاره می شود
 - 13- در چکیده به اعتبار ابزار اندازه گیری اندازه گیری بکار گرفته شده در تحقیق اشاره می شود
 - 14- در چکیده به اعتبار ابزار اندازه گیری شاره می شود
 - 15- در چکیده به یافته های اصلی تحقیق اشاره می شود
 - 16- چکیده شامل نتیجه گیری تحقیق است
 - 17- چکیده بیش از ۲۵۰ کلمه نیست
 - 18- چکیده شامل توضیحات اضافی خارج از بیان هدف، روش، یافته ها و نتیجه گیری تحقیق نیست
 - 19- از افرادی که در تحقیق همکاری کرده اند تشکر می شود
 - 20- از سازمان هایی که در تحقیق همکاری کرده اند تشکر می شود
- فهرست محتوا : 21- در فهرست محتوا نخست فصل ها شماره بندی شده و محتوای هر فصل به عنوانی ، زیر عنوان های مربوط با شماره گذاری های لازم مشخص می شود
- فهرست شکلها، نمودارها و جدول اول :

^{۱۰}- این بخش از راهنما که به عنوان یک بسته معیاری برای ارزیابی پایان نامه های دانشجویان کارشناسی ارشد توسط پژوهشکده آموزش از راه دور تهیه شده و از سایت این مرکز اخذ شده است جهت مطالعه و اطلاع دانشجویان علاقه مند و ساعی و همچنین اساتید درس پروژه(پایان نامه)، در این راهنما گنجانده شده است . اما مطالعه آن برای امتحان بخش عملی درس مقدمات روشهای تحقیق دردورة کارشناسی لازم نیست و رعایت این موارد در تدوین پایان نامه دانشجویان کارشناسی نیز الزامی و ضروری نیست هرچند اطلاع و عمل به این ضوابط، محتوا و ساختار پایان نامه را غنی تر خواهد کرد. بنابراین این بخش از راهنما برای همگان صرفاً جهت مطالعه است.

22- شکل ها، نمودارها و جداول هر فصل با

شماره گذاری می شود 23- شماره و عنوان هر نمودار یا شکل زیر آن ذکر می شود

نمودار یا شکلی از منبع دیگری اخذ می شود در پرانتز پس از عنوان به منع اشاره می شود

با توجه به فصل و عنوان مربوطه 26- شماره گذاری می شود 27- شماره گذاری از منبع دیگری اخذ می شود

شود در پرانتز پس از عنوان جدول به منع اشاره می شود

فصل اول (کلیات پژوهش)

- بیان مساله :

28- ویژگیهای مسئله 29- گستردگی مسئله مورد بررسی در تحقیق مورد توجه قرار

گرفته است 30- علل احتمالی بروز مسئله مورد تحقیق بیان می شود

مشخص در یک حوزه تخصصی محدود می شود 32- اطلاعات کلی درباره تحقیقات انجام شده در

موردنیاز می شود 33- به ناکافی بودن تحقیقات انجام شده در مورد مسئله مورد بررسی

اشاره می شود 34- به کاربردهای احتمالی نتایج تحقیق اشاره می شود

بصورت سوالی مطرح می شود

اهداف پژوهش :

36- اهداف پژوهش همچلت با فرضیات یا سوالهای تحقیق است 37- اهداف پژوهش بصورت هدف

کلی و اهداف جزئی مطرح می شود 38- محقق قصد خود را در اهداف تحقیق بصورت عملیاتی بیان

کرده که از طریق مشاهدات عینی قابل دستیابی است

سوالهای پژوهش :

39- سوالهای تحقیق بصورت جمله های سوالی مطرح شده اند 40- سوالهای تحقیق با اهداف و

فرضیات تحقیق همچلت هستند 41- سوالهای تحقیق توصیفی، رابطه ای یا تفاوتی با توجه به روش

تحقیق نوشتہ شده اند 42- سوالهای تحقیق بصورت جهت دار بیان نشده اند

فرضیه های پژوهش :

43- فرضیه های تحقیق بصورت جمله خبری بیان شده اند 44- فرضیه های تحقیق بصورت جهت دار

بیان شده اند 45- فرضیه های تحقیق بصورت روشن و بدون ابهام بیان شده اند

آزمون پذیرند و با داده های تجربی قابل آزمون هستند

تعاریف مفهومی و عملیات :

47- مدل مفهومی یا چارچوب نظری تحقیق قبل از تعاریف مفهومی و عملیاتی به اختصار ارائه می

شود 48- تعریف مفهومی یک واژه توسط واژه های دیگر صورت گرفته است

تعاریف مفهومی ذکر می شود

50- تعاریف عملیاتی بر واژه های قابل مشاهده و قابل اندازه گیری

یا سازه

استوار است 51- در تعاریف عملیاتی نشانگرها و اعمالی که بتواند اطلاعات مربوط به آن مفهوم را فراهم نماید، مشخص می شود

فصل دوم - ادبیات پژوهش

52- ابتدا تاریخچه متغیرهای مورد تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است 53- ارائه مطالب تاریخچه بر

54- مطالب تاریخچه تحقیق مستقیماً با مسئله اساس متغیرهای اصلی مورد تحقیق و مسئله تحقیق است

55- مطالب تاریخچه تحقیق از کلی به جزئی تحقیق ارتباط دارد 56- مطالب تاریخچه تحقیق با یکدیگر ارتباط منطقی دارد

57- تحقیق های انجام شده داخلی مورد بررسی قرار گرفته است 58- تحقیق های انجام شده خارجی مورد بررسی قرار گرفته است

59- تحقیق های انجام شده داخلی و خارجی مستقیماً با موضوع تحقیق ارتباط دارد 60- در انتها چارچوب نظری

61- منابع ارائه شده در ادبیات تحقیق معتبر است 62- از منابع جدید نیز در تحقیق ارائه می شود

63- مرجع منابع ذکر شده در ادبیات تحقیق ذکر می شود 64- در ادبیات تحقیق استفاده شده است

نگارش ادبیات تحقیق نکات دستور زبان ادبیات فارسی رعایت می شود

فصل سوم (روش پژوهش)

طرح پژوهش :

65- روش تحقیق از نظر فلسفه روش تحقیق توضیح داده می شود 66- روش تحقیق از نظر کمی یا

67- هدف تحقیق (بنیادی ، کاربردی یا تحقیق و توسعه) بدرستی کیفی بودن توضیح داده می شود

68- از نظر گردآوری داده ها، روش تحقیق تعیین و توضیح داده می شود 69- روش تحقیق کارآیی لازم را جهت پاسخ به سوالهای پژوهش دارد

آزمودنی ها :

70- جامعه مورد تحقیق در مقطع زمانی و مکانی مشخص تعیین می شود 71- واحد نمونه گیری با

-73 72- حجم نمونه بدرستی محاسبه می شود توجه به متغیرهای مورد مطالعه انتخاب می شود

پراکندگی متغیرهای مورد مطالعه با توجه مطالعات قبلی یا پیش آزمون در فرمول تعیین حجم نمونه

74- دقت احتمالی مطلوب تعیین می شود 75- فرمول مورد استفاده جهت محاسبه گنجانده می شود

76- روش نمونه گیری تعیین و حجم نمونه متناسب با مقیاس اندازه گیری متغیرهای مطالعه است

-78 77- روش نمونه گیری با توجه به چارچوب جامعه مورد مطالعه است توضیح داده می شود

تخصیص حجم نمونه به جامعه متناسب با روش نمونه گیری است

ابزار اندازه گیری:

79- ابزار اندازه گیری بر اساس متغیرهای مورد تحقیق طراحی می شود 80- ابزار اندازه گیری دارای

توضیحات همراه در مورد هدف تحقیق است

81- ویژگی های جمعیت شناختی در ابزار اندازه گیری

گنجانده می شود **82- برای هر کدام از متغیرهای تحقیق بصورت جداگانه بیش از یک سوال طرح**

83- سوالها، متغیرهای تحقیق را بصورت مستقل می سنجند

84- سوالها جهت اندازه گیری متغیرهای تحقیق صرفاً متغیر

85- سوالها طراحی شده جهت اندازه گیری متغیرهای تحقیق

86- ادبیات پژوهش از محتوای سوالهای طراحی شده جهت اندازه گیری ری متغیرها

87- نظر خبرگان از محتوای سوالهای طراحی شده جهت اندازه گیری متغیرها حمایت

88- ابزار اندازه گیری از نظر صوری برای اندازه گیری متغیر مورد نظر ساخته می شود

89- ابزار اندازه گیری تحقیق با سایر ابزارهای دیگری که برای اندازه گیری متغیر مورد نظر ساخته می شود

90- ابزار اندازه گیری تحقیق با ابزارهایی که متغیرهای دیگری بجز متغیر مورد نظر را

91- داده های تجربی تحقیق از ساختار سوالها جهت اندازه گیری متغیرها

92- مقادیر قابلیت اعتماد برای م

سوالهای ابزار اندازه گیری از یکدیگر مستقل هستند

روش اجرا:

94- مراحل انجام تحقیق به ترتیب زمانی توضیح داده می شود

95- نمودار انجام مراحل تحقیق ترسیم می شود

96- به اجرای پیش آزمون و چگونگی آن اشاره می شود

97- به جزئی ات اجرایی مراحل تحقیق که در قسمتهای دیگر اشاره نشده، پرداخته می شود

روش تحلیل داده ها:

98- نحوه تنظیم و تلخیص داده های تحقیق توضیح داده می شود

99- به آمار توصیفی مورد استفاده برای تحلیل یافته های تحقیق اشاره می شود

100- در صورت نمونه گیری به آمار استنباطی

101- دلیل استفاده از آزمونهای آماری ذکر می شود

102- هر یک از آزمونهای آماری به تفصیل با ذکر فرمولهای آماری توضیح داده است

فصل چهارم (تجزیه و تحلیل آماری یافته های پژوهش):

103- مقدمه فصل به مراحل کلی

104- آمار توصیفی ویژگی

105- برای ویژگیهای های جمعیت شناختی نمونه مورد مطالعه همراه با جدول فراوانی ارائه می شود

106- آمار توصیفی سوالها ابزار اندازه گیری ارائه می شود

107- مقادیر سوالهای ابزار اندازه گیری بمنظور محاسبه متغیرهای مورد مطالعه در تحقیق جمع شده

108- قبل از محاسبه مجموعه سوالها مقادیر سوالهایی که بصورت منفی مطرح شده اند معکوس

109- داده های گمشده قبل از شروع تحلیل مورد بررسی قرار گرفته و جایگزین شده اند

110- داده های پرت، مشخص شده و در مورد آن تصمیم هایی اتخاذ می شود

استفاده از آمار پارامتری نرمال بودن متغیر های مورد مطالعه تحقیق توسط نمودار هیستوگرام یا در نمونه

های کوچک آزمونهای استنباطی بررسی نرمال بودن مثل آزمونهای کلوموگرف سمیرنف یا شیپرو بررسی شد دس 112- همگنی واریانس های متغیرهای مورد تحقیق در تحلیل هایی که دارای این مفروضه می باشند توسط نمودار پراکندگی یا آزمونهای استنباطی مثل آزمون لوین بررسی می شود

113- خطی

بودن روابط متغیرهای مورد تحقیق در تحلیل هایی که دارای این مفروضه می باشند توسط نمودا

پراکندگی یا تحلیل اضافه ها توسط رگرسیون خطی بررسی می شود

مفروضات فوق، تبدیلهای مناسب برای داده ها انجام می شود

115- ترتیب ارائه یافته های استنباطی بر اساس ترتیب ارائه سوالهای تحقیق و متعاقباً سوالهای ابزار اندازه

گیری است

استنباطی بر اساس ماهیت سوالهای تحقیق است

117- انتخاب آزمونهای استنباطی بر اساس مستقل یا جفت بودن متغیرهای تحقیق است

118- آزمون آماری انتخاب شده نسبت به آزمونهای قابل استفاده دیگر

از دقت بیشتری برخوردار است

121- نتایج کلی آزمونهای است

آماری در جهت پاسخ به سوالهای تحقیق بصورت خلاصه آماره داخل پرانتز ارائه می شود

122- نتایج

نهایی تحلیل یافته جهت پاسخ به سوالهای تحقیق در پایان فصل بصورت آزمون فرض ارائه می شود

فصل پنجم (نتیجه گیری و پیشنهادها) :

123- گزارش فصل پنجم ابتدا با گزارشی مختصر درباره مسئله تحقیق و یافته های مربوط به سوالها یا

فرضیه های تحقیق آغاز می شود

124- نتایج یافته های تحقیق بدون ذکر درباره یافته های آماری ارائه

125- نتایج بدست آمده نسبت به فصل یافته ها بیشتر توضیح داده می شود

126- نتیجه گیری

به ترتیب سوالها یا فرضیات تحقیق انجام می شود

127- یافته های تحقیق با یافته های تحقیق های

داخلی و خارجی بیان شده در ادبیات تحقیق مقایسه می شود

128- یافته ها با نظریات موجود در ادبیات

تحقیق مقایسه می شود

129- وجه تشابه یافته ها با تحقیق های قبلی و نظریات موجود مورد تأکید قرار

گرفته و توضیح داده می شود

130- وجه تمایز یافته ها با تحقیق های قبلی و نظریات موجود مورد تأکید قرار

تakید قرار گرفته و توضیح داده می شود

131- دلایل احتمالی تمایز یافته ها با ت

حقیق های قبلی و

132- عملیات بررسی تشابه و تمایز یافته ها برای همه سوالهای

133- با توجه به یافته های تحقیق پیشنهاد های عملی برای

تحقیق و کلیات تحقیق انجام شده است

134- با توجه به یافته های تحقیق پیشنهادهای نظری برای

تحقيقهای بعدی ارائه می شود

ارجاعات درون متن

136- در ارجاع به یک اثر دارای یک مولف بصورت (نام خانوادگی، مولف، سال انتشار اثر شماره:

137- اگر ارجاع بعدی به همان منبع با شد بصورت (همان: شماره صفحه) عمل

138- اگر ارجاع بعدی به همان منبع و همان صفحه باشد بصورت (همان) عمل می شود

- 139- اگر میان ارجاع بعدی به همان ارجاع قبلی به یک اثر دو صفحه یا بیشتر فاصله افتاده است از ذکر همان منبع خودداری شده و ارجاع کامل درون متن داده می شود 140- اگر کتاب چند جلدی مورد استفاده قرار گرفته است ، بعد از نام مولف به شماره جلد بصورت (نام خانوادگی، مولف، شماره جلد، سال انتشار اثر : شماره صفحه) اشاره می شود 141- اگر اثری دو مولف داشته ، هر دو ذکر می شود 142- اگر اثری بیش از دو مولف داشته ، بعد از نام دو مولف (و دیگران) ذکر می شود 143- در ارجاع به فرهنگ ها و دائرة المعارف ها بصورت (نام اثر، شماره جلد، شماره صفحه) عمل می شود 144- در ارجاع به متن های استخراج شده از پایگاههای اینترنتی بصورت (نام پایگاه ، تاریخ) عمل می شود 145- در متن فارسی چنانچه از منبع غیر فارسی استفاده شده باشد از درج نام، حرف یا عدد به زبان غیر فارسی خودداری می شود 146- شماره و عنوان هر نمودار زیر آن ذکر می شود 147- چنانچه نمودار یا شکلی از منبع دیگری اخذ می شود در پرانتز پس از عنوان به منبع اشاره می شود 148- جداول با توجه به فصل و عنوان مربوطه شماره گذاری می شود 149- شماره و عنوان هر شکل زیر آن آمده است 150- چنانچه جداولی از منبع دیگری اخذ می شود در پرانتز پس از عنوان جدول به منبع اشاره می شود 151- عنوان جداول بالای آن ذکر می شود 152- ارجاع جداول زیر آن ذکر می شود 153- شیوه ارائه یادداشتها در سراسر گزارش به یک صورت است
- كتابنامه**
- 154- در ارائه کتب تاليفی با یک مولف به صورت (نام خانوادگی مولف، نام (سال نشر) ، عنوان کتاب شامل عنوان اصلی و فرعی به ايرانيك). 155- اگر اثر، چاپ اول است نوبت چاپ ذکر نمی شود عمل می شود 156- از ذکر عنوانين مانند دکتر، مهندس ، آقا و خودداری می شود 157- چنانچه محل نشر ، نام ناشر یا تاريخ نشر اثر نامعلوم است به ترتیب بجای آنها (بی تا) و (بی جا) ذکر می شود 158- در ارائه کتب تاليفی با بیش از یک مولف بصورت (نام خانوادگی مولف اول ، نام مولف اول ؛ نام خانوادگی مولف دوم (سال نشر) . عنوان کتاب شامل عنوان اصلی و فرعی به ايرانيك / ايتاليك ، تعداد مجلدها ، نوبت چاپ ، محل انتشار ، ناشر ، ناشر .) عمل می شود 159- در اثر تاليفی با بیش از یک مولف تنها نام مولف اول ب صورت مغلوب درج می شود 160- در ارائه کتب ترجمه شده بصورت (نام خانوادگی مولف، نام (تاریخ نشر اثر ترجمه) ، عنوان کتاب، نام و نام خانوادگی مترجم، تعداد مجلدها ، نوبت چاپ ، محل انتشار ، ناشر). 161- در ارائه مقاله تاليفی یا ترجمه شده بصورت (نام خانوادگی مولف، نام (زمان نشر) عمل می شود ، عنوان مقاله، نام و نام خانوادگی مترجم، عنوان مجله به ايرانيك / ايتاليك ، دوره یا سال ، شماره نشریه، تاريخ نشر، شماره صفحه آغاز و پایان مقاله) عمل می شود 162- چنانچه مولفی در يکسال چند اثر روف ابجد (برای فارسی) یا حروف لاتین (برای غیر داشته باشد، در کنار سال نشر داخل کمان از ح فارسی) استفاده می شود 163- چنانچه از بیش از یک اثر مولف نام برده می شود اولویت اول بر اساس سال (از جدید به قدیم) و اولویت دوم بر اساس الفبای عنوان اثر است 164- از ذکر نام مولف از اثر

165- در ارائه کتابهای مقدس ، آثار

و بجای آن خط تیره بکار رفته است

دوم به بعد اجتناب می شود

مشهور و کهن ، فرهنگ ها ، دانشنامه ها و دائرة المعارف ها ، عنوان کتاب مقدم بر مفسر و گرد آورنده

. بدین ترتیب که

166- در ارائه پایگاه های اینترنتی به ترتیب حروف الفبا عمل می شود

(ماه / روز / سال) هم درج می شود

167- منابع

تمام منابع استفاده شده در متن گزارش در فهرست

ذکر می شود

پس از درج کامل آدرس با 0/5 سانتی متر فاصله تاریخ

168- تمام منابع ذکر می شود

به تفکیک منابع فارسی و لاتین ذکر می شود

منابع آورده می شود

پیوست ها

170- داده های تفصیلی گرد آوری شده که در

169- یک نسخه از ابزار اندازه گیری پیوست می شود

171- بروندادهای تحلیلی یا نرم افزاری که در

من گزارش عرضه نمی شود به پیوست ارائه می شود

172- صفحات پیوست به طور جداگانه از متن

من گزارش عرضه نمی شود به پیوست ارائه می شود

173- صفحات پیوست به صورت مسلسل شماره گذاری نشده است.

جدول تعیین حجم نمونه

محققان برای محاسبه حجم نمونه به روشهای مختلفی روی می آورند . یکی از این فنون، استفاده از جدول کریجسی و مورگان است. در مواردی که واریانس جامعه یا درصد مورد نیاز را در اختیار نداشته باشد، می توانید از این جدول برای بیآورد حجم نمونه استفاده نمایید. این جدول حداقل تعداد نمونه را نشان می دهد. استفاده از سایر روشهای توصیه ها در تعیین حجم نمونه، تعداد کمتری حجم نمونه لازم به دست می دهد.

حجم نمونه = $N = S^2 / N$

S	N	S	N	S	N	S	N	S	N
338	2800	260	800	162	280	80	100	10	10
341	3000	265	850	165	290	86	110	14	15
246	3500	269	900	169	300	92	120	19	20
351	4000	274	950	175	320	97	130	24	25
351	4500	278	1000	181	340	103	140	28	30
357	5000	285	1100	186	360	108	150	32	35
361	6000	291	1200	181	380	113	160	36	40
364	7000	297	1300	196	400	118	180	40	45
367	8000	302	1400	201	420	123	190	44	50
368	9000	306	1500	205	440	127	200	48	55
373	10000	310	1600	210	460	132	210	52	60
375	15000	313	1700	214	480	136	220	56	65
377	20000	317	1800	217	500	140	230	59	70
379	30000	320	1900	225	550	144	240	63	75
380	40000	322	2000	234	600	148	250	66	80
381	50000	327	2200	242	650	152	260	70	85
382	75000	331	2400	248	700	155	270	73	90
384	100000	335	2600	256	750	159	270	76	95

Krejcie, Robert V., Morgan, Daryle W., "Determining Sample Size for Research Activities ,Educational and Psychological Measurement ,1970..